

m.registrator@regeringskansliet.se
anna.berglund@regeringskansliet.se

Yttrande avseende promemoria om förbud och begränsningar för terrängkörning i en kommun, M2017/02880/R

Sámiid Riikkasearvi (SSR) har beretts tillfälle att yttra sig över ovan angivna promemoria. Med anledning härav lämnar SSR följande yttrande.

Inledande kommentarer

Vid SSR:s landsmöte i Arvidsjaur 2016 beslutades att tillskriva regeringen om ändring av ordning gällande beslut som tillfälliga skoterförbud. SSR:s medlemmar anser att länsstyrelserna är den part som är bäst lämpad att handha dessa frågor. En sådan ändring skulle också innebära att intentionen med såväl terrängkörningslagen samt terrängkörningsförordningen efterlevs på ett bättre sätt vad gäller skydd för natur och djurliv. Mot bakgrund av landsmötets beslut i denna fråga så avstryker SSR regeringens förslag. SSR anser att länsstyrelsen som företrädare för staten ska ha ansvaret över såväl tillsyn som beslut i frågor gällande förbud och begränsningar. SSR avstår att lämna enskilda kommentarer på författningsförslaget utan avger endast övergripande kommentarer.

Sammanfattande kommentarer

Terrängkörning och framförallt skoterkörning har under de senaste åren ökat i omfattning. Den ökade skotertrafiken innebär att det uppstår stora olägenheter för renskötseln dels genom att skotertrafik sker där renar uppehåller sig men också genom ökad mänsklig aktivitet vilket således stör renen.

SSR vill här särskilt lyfta fram de stora skador som uppstår vid skotertrafik under känsliga perioder, såsom inför och under kalvning. Renar som utsätts för stress minskar sitt betesintag på grund av minskad betesro, att ständigt utsättas för störning medför att renen är i ständig rörelse, vilket leder till att renen inte ges tillfälle att vila. Detta innebär en stor risk för sämre djurhälsa.

En sämre djurhälsa innebär också att renen inte behåller den energi som är nödvändig för att klara flytten mellan de olika årstidlanden, framfört allt i nära anslutning och under kalvningsperioden. Renen är under denna period extra känslig, störningar under den här perioden kan medföra att vajan kastar den kalv hon bär på för att själv överleva. Effekterna blir således både ur ett ekonomiskt perspektiv som djurhälsoperspektiv omfattande.

Utifrån de senaste årens besvärliga betesförhållanden och mot bakgrund av den ökade skotertrafiken förväntas konsekvenserna öka i omfattning eftersom renen inte får den betesro som behövs.

Renskötselrätten är en grundlagsskyddad civil rättighet, frågan gällande tillfälligt förbud mot skotertrafik syftar till att begränsa/förebygga skada på renskötseln som allmänt intresse men också för samebyn och dess medlemmar utifrån ett egendomsrättsligt perspektiv.

Det tillfälliga förbudet handlar ytterst om att begränsa skada på renar samt möjligheterna att bruka marken för renbete. Både rätten att bruka marken samt renen omfattas av egendomsrättsliga regler, inskränkningar i denna rätt får enbart ske med stöd i lag. Möjligheter att framföra skoter för gemene man kan inte anses utgöra ett sådant motiverat allmänt intresse som har stöd i lag, och således vid en avvägning mot de skador som rensköttarna drabbas av måste renen och renskötseln skyddas.

Framförande av skoter är inte en del av allemansrätten och således inte heller knutet till det skydd som det rörliga friluftslivet har och såsom det kommit till uttryck ibland annat miljöbalken. Det anses tillåtet med vissa undantag att köra på väl snötäckt mark om man inte stör, förstör eller på annat sätt bryter mot lag. I aktuellt fall så finns uppenbara risker att skotertrafiken medför både att föraren stör, förstör samt bryter mot rennäringslagen 93-94 §§. Redan härav ligger ett förbud mot skotertrafik i området där renskötsel är tillåten.

SSR vill här särskilt lyfta fram att framförande av skoter inte kan klassas som en företeelse som är av allmänt intresse, ej heller som en rättighet av något slag. Möjligheter till rekreation kan således inte utgå från att använda terrängfordon. Lokalbefolkningens möjligheter till rekreation kvarstår dock genom att använda sig av andra metoder än skoter.

Det måste också särskilt här beaktas att den skada som den enskilde renägaren drabbas av påverkar dennes möjligheter över en lång tid framöver. Exempelvis vid förlust av kalv (vajan förlorar fostret) förlorar rensköttaren möjlighet till fullt slaktuttag.

Behov av samlade bedömningar och ökad tillsyn

SSR:s medlemmar har under de senaste åren märkt av en allt mer ökad intensitet av skotertrafik. Detta sker dessutom under en lägre tidsperiod och ofta fram till våren på vissa ställen.

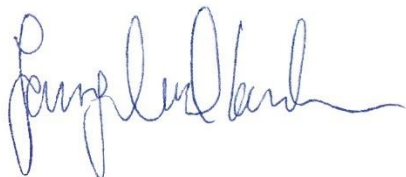
Trots att det redan idag föreligger förbud enligt rennäringslagen att störa renar, ser SSR att detta förbud inte efterlevs. Det är också svårt för berörda samebyar och dess medlemmar att återropa denna lagstiftning, då det krävs att du befinner dig på plats när en händelse sker. Det sker inte heller någon omfattande tillsyn inom befintliga förbudsområden, en ökad tillsyn är nödvändig om förbuden överhuvudtaget ska ha någon effekt.

SSR konstaterar att det föreligger en stor risk för att samebyarnas ansökningar kommer att bedöms olika om beslut fattas på kommunal nivå, vilket medför en olikhet inför lagen. Det finns också stora skillnader mellan länen. Således finns inte en förutsägbarhet inom de ordning som föreslås i promemorian.

En annan aspekt som måste tillmätas betydelse är att den ökade skotertrafiken medför risker för djuren som vistas i dessa områden. Det är inte enbart renen som utsätts för stress och störningar. Utifrån att länsstyrelsen idag har den övergripande kunskapen om såväl natur och djurliv inom dessa områden är det också rimligt att de har ansvar för frågan i sin helhet.

SSR anser utöver detta att en samlad bedömning hos länsstyrelsen gynnar såväl samebyarna och renskötseln men även de aktörer och lokalbefolkning som har ett intresse av skotertrafik/turism. Ett samlat beslut innebär en förutsägbarhet för samtliga parter.

Sámiid Riikasearvi

Jenny Wik Karlsson
Verksamhetsledare